

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk.

Posamešne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Sedanje srenjske zadeve v pravi luči.

Gledé na pritožbe, ki se od vseh strani zaradi javne nevarnosti slišijo, hotela je vlada povzvedeti mnenje okrajnih zastopov in od njih sprejeti nasvete, kako bi se javna nevarnost v prihodnje odpraviti dala.

Okrajni zastop v Ljutomeru je na to odgovoril tako resnično in previdno, da mislimo vsem slovenskim občinam vstreči, ako odgovor razglasimo. Glasi se tako-le: Da je samouprava draga reč, to že zdaj zelo občutimo; pa mi ne ugovarjamo samoupravi le iz gledališča stroškov, ki so ž njo združeni, še manj pa hočemo povsod nad seboj varuha imeti; samouprave tudi ne merimo zgolj po lepih besedah in nazorih, ampak merodajevno nam je tukaj le djansko življenje in natorni zakon, da se niti človeku samemu, niti kaki združbi več ljudi ne sme nakladati, niti od njih tirjati več, kakor to njihove moči storiti morejo. Znano je, da niti človek sam za se niti združba več ljudi — občina itd. ne more vsega in povsod enakomerno z lastnimi močmi doseči, ker bi sicer ne bilo potreba nobene vekše združbe kakoršne so: okrajne, deželne in državne oblasti; brez potrebe bi tudi nikoli ne bilo do tega prišlo, da bi se osnovali okraji, dežele in države. Ako pa vrhovna državna oblast svoje podložje v občinstvu ima, in svojo moč le iz občinstva — iz njegovih posebnih moči dobiva, ni samo prav, temuč tudi ravno za obstanek najvišje moči in oblasti neobhodno potrebno, da se manjše posebne moči in njih organi podpirajo, in da se jim tam, kjer so same po sebi preslabe, tudi od zdatniše strani na pomoč priteče.

Ne dá se tedaj za stalno trditi, niti nikoli na tanko določiti: Tukaj je meja, čez katero najvišja oblast ne bi smela svoje ude braniti, njim koristiti i. t. d., posebno pa tamkaj in takrat ne, ko občina tega storiti ne more ali noče! — Mar to samo občino zadeva, ako je družina ali so pošli slabi, ako se javne reči poškodujejo, ako se daje

potuha po krčmah in zakotnih prostorih, ako se ljudje goljufajo pri meri in vagi, ako se moralnost (poštenost) javno kazi in skruni, ako se človeškemu zdravju in življenju vsakovrstne nevarnosti na pot stavljajo i. t. d.? Tukaj ni samo ena občina interesirana, ampak občinstvo sploh, katero pa braniti in podpirati je gotovo tudi državne oblasti dolžnost.

Kar se tiče občinskega delokroga, je sploh za načelo izrečeno, da v področje tega delokroga spada vse, kar se med mejami občine in njenimi močmi izpeljati da. Mi priterjujemo temu načelu, ter ravno iz njega izvajamo, da je zdaj občinam po deželi mnogo takih reči naloženih, ki jih občine same ob sebi izpeljati ne morejo. Postavimo, v prenesenem delokrogu se marsikaj občinam nalaga, kar njih moči presega; ko je pa naloženi posel brez uspeha ostal, ponuja se jim zopet od c. kr. glavarstev pomoč, kar je strašna anomalija (nerednost), kajti — če moram kako delo vendar sam opraviti, zakaj ga drugemu naročati? — Ravno tako se godi pri opravih, ki spadajo po obstoječih postavah in dozdanjih nazorih v domači ali lastni delokrog občine, kakor je lokalna policija i. t. d. Občinski župan je izvrševalec postave, postave se pa morajo, ako hočemo da se red in mir ohrani, spolnovati. Župan iz prostega ljudstva izvoljen nema potrebnega znanja, da postave ume, — večkrat ne zna niti brati niti pisati; on nema niti ne more imeti potrebnega časa, da vse to spolnuje, kar se mu nalaga, in kar občinski prid od njega terja. Vsak dober gospodar ima pri svojem gospodarstvu obilno opravila; ravno dobri in pošteni gospodarji pa imajo največ zaupanja pri poštenih srenjčanih. Če toraj dobrega gospodarja za župana volijo, mora izvoljenec zanemarjati ali svoja lastna opravila pri gospodarstvu, ali pa občinske dolžnosti, največkrat poslednje, a to na škodo občine; slab gospodar za župana izvoljen pa zanemarija, kakor vemo iz obilnih skušenj, oboje. Penzionistov, kapitalistov in drugih

lahkoživnikov pa navadno občine po deželi nemajo, ne bi jim pa taisti tudi dosta pomagali. ker ne zastopijo, kako da prosto ljudstvo živi; ne poznajo pa tudi njegovih težav in potreb, zatoorej tudi ljudstvo do njih zaupanja nema. Vsake reči na svetu mora se človek učiti, le župan postane lahko brez vsakih priprav. Pa kaj stori potem takošen, da prilično rečemo, iz ničesa storjeni župan? Celó nič! Pušča reči v nemar, kakor pridejo; bilo bi ravno tako tudi brez njega nič slabije; in podpisani bil je sam priča, ko so se gospodarji in volilci pomenkovali in pričkali, ali bi ne bilo tudi prav in dobro, ko bi občinskega pastirja enkrat za župana postavili, češ, da bi on ravno tako lahko županoval, kakor vsak drugi gospodar, in imel bi še pri tem dvojno plačo pa razmerno največ časa! Kdo pa pri vsem tem trpi? Občinstvo, ki nema pravega zagovornika in zastopnika, potem pa tudi postava sama, ktera se na taki način diskreditira. To ve vsak, da županje, kakoršni so zdaj, v resnici ne morejo nič izpeljati, a vendar se jim zmiraj več in več naklada! Kar smo navedli, se skoro povsod po kmetih nahaja, a malo je županov, ki bi svojemu poslu kos bili, ki bi poznali svoje dolžnosti, ter imeli tudi voljo jih spolnovati. Skoro vsak mora sredi pota obstati, ker do konca svojih namer nobeden ne dospeje, ker je nja moč sama preslaba, manjka mu k temu potrebnih sredstev in dostojnega autoriteta ali veljave. To hočemo zopet s fakti dokazati. Neki župan, podpisanemu osebno znan, ki ima za svoje mesto tudi potrebne vednosti in dovelj segurnosti, vpelje proti nekemu zatoženemu vincarja, ki je svojega gospodarja pred pogojenim časom zapustil, kazensko obravnavo.

Pokliče se obtoženec na odgovor in tudi dva občinska svetovalca, kot prisednika županova. Od poslednjih dveh pride eden nekoliko pozneje, in ko v hišo stopi, vrže klobuk ob tla, buta z nogo po njih in obrnjen proti županu kriči: dr. k mu bodele storili —. Vi bodele se osr. itd., — potem pa odide. Ta mož je bil izvoljen za občinskega svetovalca in vsled tega po postavi pozvan, nad drugimi občani sodbe izrekat, pa kaka spaka je bil! — Zatoženec in sodniki morali so se pred dovrškom raziti. — O drugem županu pa nam je znano, da je nekega pôsla pravilno obsodil na 24 ur zapora. Obsojenec pride za nekaj časa k županu, da kazni nastopi; znajoč pa, da župan zapora nema, poroga se mu šaljivo, češ, da ga naj le v svinjski hlev zapre, ali mu pa on (obsojenec) s sekanjem drv kazni odsluži. Župan spoznavši iz nova svojo nemoč, odpravi obsojenca in še mu posebno naroči, da naj slednjemu pové, da je kazni prestal; a on — župan — se je v prihodnje varoval rabsodbe delati, ktere izpeljati ne more, in ljudstvu biti v posmeh. Nauk iz tega pa želimo, naj si visoka vlada sama povzame. —

Nekteri mislijo, da bode obstoječa pogonska postava (Schubgesetz) in med letom večkrat izpe-

ljani ogledni obhodi (Streifung) po srenjah potepuhe, lenuhe, razposajence, hudodeluike i. t. d. kar na enkrat v kozji rog ugali; tudi ta ne bo. Taki izmečki človeške družbe tudi doma, kamor so jih zapodili, ne storijo dobro. Po mestih, odkoder take malovredneže priganjajo, imajo več sredstev njih ustrahovati, kakor pa doma v kaki siromaški vincarski občini. V mestu si je lahko, ako je hotel, še kaj prislužil, doma je pa navezan na krajo, rop i. t. d., ako hoče po stari navadi naprej živeti. Te vrste ljudje, potem razuzdana mladež, hlapčoni in pijanci dan denešnji po kmetih ljudstvo tako nadlegujejo in strahujejo, da si ni človek ne po noči, ne po dnevi več varen pred njimi s svojim življenjem in imetjem. To odvrniti je pa županova moč sama preslaba; župan mora z drugimi vred lepo molčati, ako hoče mir pred njimi imeti. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

O poljskem kolobaru ali vrstenju poljskih sadežev.

I.

V starih časih je bilo natriletno obdelovanje polja skoro po vseh deželah Evrope — rekel bi — izključivo v navadi. Posestnik je razdelil vse svoje njive na tri dele, ktere so imenovali polja. Prvega teh delov ni obdelal, ampak ga pustil neobdelanega ležati, kar se je imenovala praha; na drugi del je posejal ozimino in na tretji jarino. Na vsakem teh delov se je potem praha z ozimino in jarino zaporedoma med seboj po letih menjala, tako da bi na primer dobili sledečo sliko:

	1. polje:	2. polje:	3. polje:
L. 1874	praha,	ozimina,	jarina,
" 1875	ozimina,	jarina,	praha,
" 1876	jarina,	praha,	ozimina,
" 1877	praha,	ozimina,	jarina,
	i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.

To je kolobar ali vrstenje poljskih sadežev starega kopita. Vsak lahko sprevidi, da je tako obdelovanje zemlje velika potrata zemljišča, zlasti dan danas, ko pri rastoči množitvi ljudi cena zemljišča od dne do dne viša postaja. Prav so toraj storili, da so ta način poljedelstva že v mnogih krajih popustili in se drugega poprijeli, pri kterem tudi praha v svojo korist obračajo. Mislili so namreč v prejšnjih časih, da potrebuje zemlja od časa do časa počitka, in so toraj del njiv neobdelan puščali, ki so ga, kakor smo že omenili, praho imenovali. Dan denešnji pa je narodno gospodarstvo umnemu kmetovalcu pokazalo veliko ceno zemljišča in natoroznanstvo ga podučilo, da je zemlji dobrotljivi stvarnik toliko čudovitne moči podelil, da ne potrebuje, kakor živina, ki se je shodila, počitka in pokoja, ampak da more leto na leto, če jo gospodar le pametno in prav ob-

delovati zna in hoče, vsakovrstnih pridelkov v obilni meri roditi. Seveda z samim gnojenjem se na njivah sicer tudi vse ne opravi, ampak umno vrstenje sadežev ni nič manj važno od dobrega gnojenja. Za strnijo mora sledeti sadež, ki malo soli, fosforove kisline, poglavitnega dela slame, kremenine in drugih takih snovi potrebuje; kterege je treba pleti in okopavati ali osipati, kakor koruzo, krompir, korenje itd.

S preoranjem njive, s pletvijo in okopavanjem se prst pogostoma obruša, rahlja, zrak pride po tem takem obilnejše v dotiko z zemljo, ki se veliko bolj navzame živeža za prihodnje žito potrebnega, kakor pa če — v prahi — jedno leto ali še več neobdelana leži. Tako je prišlo, da so povsod, kjer je kaj razuma in delavnih rok, kolobar starega kopita popustili in se pridelovanja okopavnih ali osipljivih sadežev poprijeli. Sicer je natriletno obdelovanje zemlje, ki je bilo pred 100 leti splošno, še sem ter tje po nekterih deželah našega cesarstva v navadi, posebno na Avstrijskem, Ogerskem, Gališkem, Moravskem, Českem in po drugod. Ali da se more živina prerediti, so neobhodno potrebni travniki in pašniki in če so poslednji slabi, je živini po letu hudo in če ni dosti travnikov, tudi po zimi strada in večidel ob suhi slami v hlevu medleva in dobiček od nje je majhen. Gospodarjevi dohodki so skoro le na pridelek zrnja obmejeni, ta pa je letos velik, drugo leto majhen, cena zrnja letos visoka, drugo leto nizka; malo rok najde dela in le malo ljudi se more preživeti.

Odpravljen je prahi in pridelovanje osipljivega sadeža je toraj velik korak k boljšemu napredku v poljedelstvu. Začeli so na prejšnji prahi pridelovati razna plemena detelje, grahorico, ajdo, koruzo, krompir, belo in rudečo peso, korenje, lečo, bob, lan, konoplje, ogoršico, mak, tobak, in dr. Deli za žito namenjeni se pa tako obdelujejo kakor pri natriletnem kolobaru starega kopita. Zbolj šani kolobar natriletni se da toraj tako-le zapisati:

1. polje: 2. polje: 3. polje:
(namesto prahe)
detelja, krompir, repa, ozimina, jarina.
grah, lan, itd.

Na prvem polju pa lahko še tudi nekoliko prahe ostane, kajti povsodi in vsikdar se vsa praha mahoma ne da odstraniti in vse polje z jarimi sadeži ne obdelati. (Dalje prihodnjič.)

Krmina vrednost kuruzovine ali turšičine.

Turšica ali kuruza je prav blagoslov našemu narodu; ona mu podaja zrno za kruh in pitanje svinj in turšičevina mu redi ali saj nadopolnuje krmo za živino. Sama turšičevina prekosuje z svojo krmno vrednostjo vsako drugo slamo, ker je v nji znatno mnogo sladkorja in močica. Se ve da se ne sme polagati cela, ampak rezana. Če je kuruzovina zelo zrela, se mora 24 ur v navadni čisti vodi namakati in potem položiti in

živina jo rada je. Perje ali perušnje, v katerem je storž ali strok zamotan, je zelo dobra hrana brez kterekeoli priprave.

Množina kuruzovine odvisi od tega, ali je bila kuruza v obče redkeje ali gosteje posajena. Po navadnem načinu kuruzo saditi bode na katalnem oralu 65—70 centov turšičine slame brez perja, kterege samega je blizo do 2 centa na oralu.

Najboljši del cele kuruzovine za krmo so vršiči, kateri se moraje 2—3 tjedne pred trganjem kuruze porezati in domu spraviti. V njih je toliko rediva, kolikor v senu srednje vrste. Porezavati vršičke je pa tudi zarad tega dobro, ker se s tim odpira pristop solncu in zraku ter zrnje lepše dozoreva. Ali ravno zavolj tega se mora paziti, da vršičev ne žanjemo prerano, ker je njih listje tako potrebno dozorevanju in polnitvi zrnja kakor trsno listje polnitvi in dozorevanju grozdja. Listje je rastlini to, kar živali pluča.

Če bi vršiče prerano poželi, bi seveda od njih boljše krmo dobili; ali zrnje bi se sparilo in prhko ostalo ter bi nam dobiček na krmi daleč ne nadomestil zgube na zrnju.

„Zagreb. Gosp. List.“

Narodno gospodarstvo.

Zavarovalna banka „Slovenija.“

Od jako spoštovanega in odličnega gospoda bankinega ravnatelja v Ljubljani došel nam je naslednji spis, kterege razglajamo, ker smo mi in z nami mnogi rodoljubi, n. pr. Herman, dr. Kočvar itd., istih misli, kakoršne razodeva spis. Držimo se vsi tega, da se pri banki zdaj prav varčno dela, da bo torej lahko obstala in dobro napredovala, ako je delničarji sami ne vničijo, kar bi res grozno bilo. Smo žrtvovali prvo plačilo, žrtvujemo še „doplačilo“, da se nam zavidovalci posmehovali ne bodo, če doplačanje odredimo. — Spis se tako-le glasi:

„Banka Slovenija“

je ravnokar razposlala svojim delničarjem poziv na uplačevanje 15% ali 30 fl. na vsako delnico. Iz poročil, ktere so se pri zadnjem obnem zboru objavile, se je razvidelo, da treba tega vplačanja; dokazalo se je takrat, da poslopje stoji, da je trgovina že vpeljana; z velikimi žrtvami se je toraj postavil stroj; da se pa spravi v tir, da nam poplača vse denarne žrtve, ves trud, da si naša banka „Slovenija“ svoje ime častno ohrani, treba je denarja. Na čelu jej stojé možaki, katerim zamoremo vestno zaupati, kateri neumorno sedelujejo za pospeh kupčije, kateri se ne plašijo nikakoršnih sumničenj in napadov od strani nasprotnikov, kateri svoje poskušnje in vednosti ponujajo zlobnim nakanom tistih, ki si prizadevajo banko uničiti. A ravno ti napadi, ravno sovražno pisarenje po nam Slovencem sploh protivnih časnikih, merjenje nemškutarjev, katerih strah in groza preletava, če slišijo ali vidijo ime

banke „Slovenije“, ravno vse to naj nam bo znamenje, da je naša domoljubna, naša sveta dolžnost, ohraniti si, kar smo si do sedaj sezidali. Niti eden izmed nas ne sme opešati, niti eden naših zavodov ne sme se prepustiti tujcem. Poslednje nam žalibog preti, ako zanemarimo pospeševati bankino podvzetje. Če se nobeden domorodec, ki ima koliko kaj upljiva med svojimi rojaki, dela ne boji, da se oziroma mala svota 30 fl. na delnico kmalu vplača, da se poslopja, življenje, žetev i. t. d. edinole pri „Sloveniji“ zavaruje, da se ves denar, katerega narod v ta namen potroši tujcem v žep, zbere le v naši banki, potem je brzo vsa zguba zopet pridobljena, in Slovenci bomo ponosno gledali na zavod, katerega smo si lastnim trudom, lastnim pogumom postavili. Tedaj mili rojaki, zbudite se iz svojih premišljevanj; banka stoji na trdnih podlagah, le moralične in materielne podpore domačinov ji je treba! Sezimo ji pod roke, odvrnimo od nje sramoto, da propade! Čast za nas, če ji pomagamo; postopajmo toraj vsi za enega eden za vsel!“

Dopisi.

Maribor 7. sept. („Gut Heil!“ Gasilci so tu!) Je to direndaj v Mariboru bil! V nedeljo jutro ob 6. uri se je začelo po mestu bobnati in muzicirati, da so kar šipe žvenkljale. Ob 9. uri so se na velikem trgu pričakovali zastopniki gasilcev iz štajerskega in sosednjih dežel, dospeli so pa od kolodvora še le po 10 uri. „Gut Heil!“ „Hoch!“ zdaj so tu. Spremljevani od 3 band: mariborske železniške, mestne in ptujske, korakali so v dolgi rajdi pred mestno hišo. Pred vsakim oddelkom šel je fant z drogom, na katerem je bilo napisano ime sledečega oddelka. Šteli smo jih kakih 70 iz Štajerskega, Ogerskega, Hrvatskega, Kranjskega, Koroškega, celo iz Dunaja. — Iz vseh oken sipali so se šopki nad pogumne junake gasilce. —

Pred mestno hišo sprejel jih je zbor pevcev in pevkinj, potem pa župan z nagovorom, v katerem je pa po nesreči obtičal, da ga je moral iz rokopisa nadaljevati. Govoril je tudi načelnik vseh štajerskih gasilcev inženér Hueber z Gradca, slednjič glavar mariborskih, g. Janžič. Popoldné je bila produkcija mariborskih gasilcev zunaj pri kadetskem zavodu (zdaj kasarna), ter so Mariboržani svojo spretnost v rabi gasilnih priprav v občno zadovoljnost pokazali. Vstopnice v obzidje stale so 20 kr., ljudstva vseh stanov se je vse trlo. Po noči — se ve da — bilo je lušno po gostilnicah, vrisk in šunder do belega dne je kazal, da so bili gasilci prav židane volje.

Pri Götzovi pivarni, poglavitni „kneipi“, so bile razstavljene gasilne priprave: brizgalnice, lestvice, vrvje, čelade, obleka itd. Razstavljalci bili

so z Dunaja, Gradca, Maribora, Ljubljane, celo z Lipsije na Nemškem. Med vsemi odlikoval se je po ličnosti, porabnosti, nizki ceni in številu razstavljenih stvari najbolj Slovenec, g. Alb. Samasa z Ljubljane. Razstavil je med drugim sesalke (pumpe) na vozičkih, ki so — ene za pretakanje vina (160 gld.), — druge pa za zajemane gnojnice in ob enem za gašenje in tudi škropljenje vrtov (100 gld.)

V ponedeljek predpoldne je bil razgovor o gasilnem poslu v kazini, popoldné so se razstavljeni stroji poskušali. Drugo leto se snidejo v Ljubnem.

To vse bi bilo prav in v redu; tudi temu ni kaj oporekati, da je po ulicah — zraven štajerskih in cesarskih zastav — mnogo nemških trobojnic razobešenih bilo; nedolžno igračo lahko Nemcem prepuščamo. Bolj žalostno je, da mnogo rojenih Slovencev še toliko poguma nima, da bi ob tacih prilikah razprostirali slovanski prapor, ki ima najvišje dovoljenje cesarja Ferdinanda od l. 1848, ter se rajši med nemčurje štulijo z — nemškimi trobojnicami! Sram vas bodi, strahopetni figamožje! — Najbolj žalostna in ostre graje vredna pa je bila nespodobnost, da ne rečemo grdo izdajalstvo, da je eden sprednjih zastavničarjev na konju nosil veliko zastavo z napisom: „Es lebe das geeinigte Deutschland!“ Avstrijanci imamo premnogo drugih želja, da jih odkrivamo, če že hočemo politikovati. Kaj je pa imel IV. „Gautag“ štajerskih gasilcev z „geeinigtem Deutschland“ opraviti, ne vemo; domoljubnemu Avstrijancu se tako ostudno bismarkovstvo naravnoč gabi. Večer poprej je ta neumna prusačka cunja visela že z mestne hiše doli, pa so jo vendar bili skrili.

Ob koncu še je omeniti dveh nesreč, ki ste se ob tej priliki pripetile: Na kolodvoru se je krojaški mojster Gebauer ob šinah spodtaknil in si nogo ulomil; v graškem predmestju je pa „fialker“ nekega človeka povozil in poškodoval.

Iz mariborske okolice, 5. sept. (Gosp. dohtarju Jugu v preudarek). Po besedah „Gosp.“ št. 36 od 3. sept. je rekel gosp. dohtar Jug v pričo ptujskih „fortšritlarjev“, da duhovniki v cerkvi za svoj žep milošino pobirajo. Če se je gosp. dohtar kdaj vrezal, se je gotovo pri teh svojih besedah, kajti pisatelj dobro ve, da duhovniki ne pobirajo v cerkvi za se milošine, ampak za cerkev, za reveže in večkrat tudi za tiste ljudi, za ktere bi imel gosp. Jug skrbeti, česar pa ne stori. Pred nekaj dnevi namreč je prišel sem v mariborsko okolico k duhovnikom tisti uradnik alj kaj je že, beračit, ki je bil s svojo ženo in z gosp. dohtarjem v znani, za gosp. Juga jako sramotni proces zapleten, v katerem so gosp. dohtarja celjski porotniki za krivega spoznali, da je moral več stotnjakov plačati. Tisti uradnik je svoje beračenje s tem opravičeval, da ne more živeti, ker nima dovolj podpore. Menimo torej, da bi

gosp. dohtar pametneje ravnal, ako bi, namesto da po nemškutarsko — liberalnih „fortšritlarskih“ shodih proti duhovnikom hujška, onega moža v svoje varstvo vzel, ker je imel že njegovo ženo pri sebi, ter bi mu naj v svoji dva nadstropja visoki hiši, kakor si njo izmed 100 duhovnikov težko eden postavi, stanovanje in živeža preskrbel, da bi revežu ne bilo treba na duhovske duri trkat hoditi ter milošine za se in morebiti še za svojo ženo nabirati, ki je bila in je menda še zdaj Jugova „Wirtschafterinn“ in „Wäscherinn.“

Iz Slovengradca 7. sept. -u. Sad nove ère se ÷em dalje bolj v prijazni obliki prikazuje. V÷eraj popoldan pride okoli štirih g. Eduard Floderer, — po svojem potnem listu, danem od policijskega ravnateljstva v Bernu (Brün) dné 3. sept. 1872 pod številom 251, gledišèini igralce in glasovirov ubiratelj, — po cesti iz spodnjega Drauburga proti Slovengradu do Friznikove gostilnice tik g. vitez Naredi-jeve tovarne. Da se okrepe÷a, stopi v gostilnico, se vsede ÷isto mirno pri vratih k mizi, pri kateri je že nekaj kmetov sedelo, in si pusti pol maselca vina primesti. Pri drugi mizi je sedel neki Polak, kurivec (Heizer) v Naredi-jevi tovarni, s Puhmanom in z nekterimi drugimi tovarnskimi delalci. Ko Polak g. Floderer-ja, ki je po navadi gledišèinih igralcev ÷isto obrit ter nosi ÷rni zavrtnik in dolgo suknjo bolj temne barve, zagleda, se zadere: „Was will denn der Saupfaff? den Lumpen soll man niederschlagen!“ („kaj pa ho÷e ta svinski far, lumpa bi morali pobiti!“) —

Na to so za÷eli duhovski stan zasramujo÷o pesem peti, ÷ije besede slišati bi vsakega, ki še ima le koli÷ekaj ÷uta sramoželjivosti v sebi, sram bilo. Med petjem se je Polak ve÷krat proti Floderer-ju obrnil, ga je hotel s o÷mi prebòsti in je pred njega plaval, mislé, da je duhovnik. Ko nesramno pesem spojò, so se delali, kakor da bi hoteli Floderer-ja popasti; Floderer torej spije svoje vino in re÷e zasramovalcem duhovskega stana: „Zdaj ste se pa zmotili, kajti jaz nisem duhovnik, ampak gledišèin igralec.“ To izgovori in ho÷e mirno oditi; pa Polak ga prime za vrat, Pahman mu pa pot zaleže, in oba za÷neta vpiti: „Ti si far! dol žnjim! pobijmo ga!“ — Zdaj prileti hišni gospodar in g. Vaha÷ iz Slovengradca, ki je tudi v gostilnici pil, in za÷neta tujca braniti; pa Pahman se Vaha÷u vendar izdere, in mahne z nožem po glavi Floderer-jevi, ta pa nož z roko pristrize in si prste rani, nož pa odleti, da je Floderer-ja samo v kotu desnega o÷esa ranil. Kri se mu po licu vlije, gospodar prinese vode, za÷nejo ga umivati, dokler mu krvi ne ustavijo. Ko ho÷e Floderer oditi, ga posvari neki fantek, reko÷: „nikar ne hodite, kajti Pahman je rekel, da vas bode po potu zaklal.“ — ÷rez nekoliko ÷asa se vendar Floderer odpravi, pride v mesto in toži najpoprej pri žandarmariji, danes pa pri sodnji. — Rekel je, da je velik del Avstrije in nemških

držav v enaki obleki prehodil, da se mu pa kaj takega še vendar ni nikdar prigodilo.

To je nasledek vednega hujškanja nesramnih liberalnih ÷asnikov zoper duhovski stan! Floderer sicer ni duhovnik, pa ta drhal ga je imela za duhovnika, in ga je kot duhovnika zasramovala in ranila. Iz tega pa sledi moder nauk: „Ne mešaj se kot duhovnik med sprideno drhal!“ Ker se pa gledišèinemu igralcu brez brade pripeti, da ga za duhovnika imajo in za÷no nože brusiti, utegne tudi pri nas skoro biti potrebno, da se duhovnik tako nosi, da ga nih÷er poznal ne bo. Do tega nas dovede „nemška kultura“, ÷ije jedro je — surovi materializem, ki ga poklada nemško novinarstvo dan na dan našim „omikanim“ nem÷urjem, ki imajo privilegijo, da jih vse na rokah nosi.

Da se vrnem k Flodererju z dolgo suknjo, prišedšemu iz Koroškega, kakor pravi, bi bilo res želeti, da kateri naših prijateljev na Koroškem pové, ÷e kaj o tem ÷loveku z dolgo suknjo in golo brado ve.

Politièni ogled.

Avstrijske deže. Poleg družih politiènih vprašanj, ki še niso rešene, vrnilo se je novo vprašanje zastran topov ali kanon, katerih naši armadi manjka. Pri Novem Dunaji so namre÷ poskusili naše bronaste topove s÷ sprednjim nabojem in pa Kruppove jeklene topove z nabojem od zadej, in pokazalo se je, da so ti petkrat boljši od naših dosedanjih. Kruppovi izdelujejo se na Pruskem, in nemška armada jih že ima mnogo; vsled tega bo Avstrija primorana, za veliko milijonov si jih omisliti, da se bo meriti mogla z prusa÷ko Nem÷ijo, ako nas — avstrijski prusaki v boj z Nem÷ijo zapletejo, kar je lahko mogo÷e. —

÷esko. V nedeljo o ½ 5. uri došel je cesar in kralj v Prago. Vsi kolodvori po ÷eskem bili so krasno okin÷ani, na postajah in ob železnicah pozdravljale so neštevilne trume ljudstva svojega vladarja. Praški župan pozdravil je v ÷eskem govoru kralja in kon÷al v nemški besedi: „Bog blagoslovi Vaše veli÷anstvo!“ Cesar odgovoril je ÷eski in kon÷al nemški. Ob 8. uri bila je vprivo cesarja ÷eska gledišna igra, potem razgled sijajno razsvetljene Prage. — Od ministrov sta le vojna ministra v Pragi bila.

Kranjsko. Pri ljubljanski mestni volitvi v dež. zbor 7. t. m. dobil je ustavaški nemškutarski kandidat Schrei 427 glasov proti mladostovskemu dru. Moše-tu, ki je imel le 135 glasov. Udeležila se ni polovica volilcev. „Nar.“ pravi, da „duhovni volilci niso prišli k volitvi in da se je med narodnimi volilci kazala velika mla÷nost in razpad.“ Ko bi „mladim“ mogo÷e bilo mirno svojo vest spraševati, bi morebiti

našli pravih uzrokov „mlačnosti in razpadu“ pri narodni stranki. Kdo bi z veseljem še delal za narodno stvar, ako vidi, da „mladi“ demagogi povsod seme nesloge trosijo in vse razdevajo!

Vnanje države. Na Nemškem se je svečanost zmage nad Francozi pri Sedanu v obče borno obnesla. Prvi je obsodil sleparsko svečanost učeni in pogumni škof Ketteler, češ, da katoličani nemajo uzrokov veseliti se zmage, ki je rodila sramotno preganjanje kat. cerkve. Tako sodijo tudi katoličani in toraj fiasco Bismarkove svečanosti.

Na Španskem so morali Karlisti na dveh mestih ob morji streljati na pruske parobrode, ki se zdaj tu, zdaj tam pobrežju bližajo, da izvažajo vojake in vojne priprave. Nasledek bo le ta, da se utegne brez potrebe še več nedolžne krvi preliti.

Za poduk in kratek čas.

Domovina je rešena.

Ako bi bilo „Narodovemu“ dopisniku iz Žavca štev. 200 od dne 31. avg. verjeti, bi slovenski narod še ne stal tako na slabem, kakor sodijo nekteri hladnokrvni politiki. Bila je namreč v Žavcu dne 30. avg. dijaška svečanost, obstoječa iz govorov, deklaracije, petja in pitja in pa iz dveh gledišnih iger. Tacih reči se sicer dan denešnji po svetu dosti godi, svet pa pri vsem tem na svojem mestu stoji; toda v Žavcu ni bila zgolj dijaška veselica, marveč se je pokazalo neko posebno junaštvo, ki bo menda v prihodnjih krvavih bojih, kadar pojde za zedinjeno „Slovenijo“ ali „Ilirijo“, služilo namesto Kruppovih topov, katerih Slovenci itak nemamo, ker jih še država sama ne glešta. Narod slovenski — pravi dopisnik — je vsled dijaškega narodnega poguma tako jak, da se mu pogina več bati ni. Piše namreč: „Še nij treba klicati po popu, da se slovenski narod dene v „poslednje olje“, dokler je mladež taka“. — Tristo triintrideset zelenih vragov, zdaj ko je „mladež taka“, zdaj bo pa že! Če odlučimo fraze od jedra, je mladeniški dopisnik S—c. polnokrven liberalce, ki ne trpi „popov“ v narodu in tudi ne pri narodnem delovanju, ker bo menda vse opravila taka mladež, ki se je brezbožnosti in cepastega hujskanja na „pope“ in svete reči iz „Naroda“ naučila. — Da pa stvar vendar tako gladko ne ide, kaže smešni dopisnik sam, ker se hujuje nad „breškimi izdajalstvom“ ter psuje duhovnike „brezdomovince“, ker sta 2 zoper slov. liberalnega kandidata glasovala. S tem se pa dopisnik sam po obrekovalnih ustih bije; kajti, če duhovnov pri narodnem delu ni več treba, marveč lahko „Narodovo“ študentovstvo vse opravi, zakaj niste šli k volitvi v Brežice, in zakaj psujete duhovnika, ki sta vam v Brežicah slavo zmage celó prepustila?

Toda z mladeniški dopisuni, ki se posebno zdaj v počitnicah po zdviganem listu v liberalno — nesramni pisavi skušajo, se ni pričkati. — Hoteli smo pa pri tej priliki neke druge stvari omeniti. Poštenim slov. dijakom namreč povemo, da jim taki bedasti dopisi silno škodujejo, ker občinstvo po njih lahko sodi, da so z večine vsi dijaki takošnji, kakor jih prismojen dopisun popisuje. S tem si pa dijaci če dalje bolj odvrčajo srca svojih dosedanjih dobrotnikov „črne garde“, kakor jih čedni fantalin žalski imenuje. Kdo si bo s podpiranjem dijakov živ bič spletal, ako vidi, da se duh in srce dijaške mladeži tako pači! Čas bi res bil, da se pošteni dijaci tesno med sebo združijo in v bran postavijo brezverstvu in nravni spačenosti, ki razdeva mladež po srednjih in višjih šolah. Od „take mladeži“ nema domovina ničesar druga pričakovati kakor žalost, razdor in pogubo.

Slovstvo.

G. Ferd. Auchman, narejavec šampanjca v Mariboru, spisal in založil je majhno, za vinorejce pa važno knjižico z naslovom „Poglavitni nauki k letarstvu ali umnega ravnanja z vinom“. Ti nauki so razvrščeni v 4 oddelke: 1. snaga pivnice ali kleti in posode, 2. vrenje vinskega soka, 3. pretakanje, 4. čiščenje vina. — Škoda le, da niso ti odstavki v knjižici po naslovih in tisku razvidni, kar priprostega bralca nekoliko moti. Sicer je v teh oddelkih ob kratkem razloženo blizo vse, kar so iznajdbe in skušnje pri vinoreji dozdej podale in kar smo v raznih listih „Gospodarja“ svojim bralcem obširno razložili.

Knjižica ima na eni plati nemško, na drugi pa slovensko besedo. Prevod slovenski — razun dolgočasnega „nij“ — teče gladko, in kder mu jasnosti menjka, bo pomogla nemška beseda. Nejasno n. pr. je na 6. str. rečeno, da je „naloga naše vinstvene šole, da ona z besedo in dejanjem čiste nauke o tem (namreč prvo vrenje pred ali po preši) razširja“, v tem ko ima nemška beseda: „da es Aufgabe unserer Weinbauschule ist, so viel als möglich reinen Satz (drožje ali kaliz) zu predigen“. — Bralca tudi moti skažena beseda; „havzenblotar“ = Hausenblase, ko ima vendar Woffov besednjak besedo: „vizin“ = Hausen, (rus. bjeluga); Hausenblase = vizji mehur, še bolje ruski: „ribji klej“ = Fischleim, ker se res nareja iz plavnih mehurjev raznih rib, posebno pa beluge. — Za „rebeln“ je bolje že navadna beseda „robkati“ ali „smukati“, kakor pa „ribati“ grozdje.

Kljubu temu vsemu zamoremo knjižico z dobro vestjo priporočati, ker smo prepričani, da bode vsakdo, ki se z vinstvom peča, mnogo podučnega v njej našel. Priporočamo jo posebno bralnim društvom, ker najdejo v njej voditelji mnogo

koristnega poduka za društvenike, treba ga le pojasnovati.

Knjižica velja samo 10 kr., je tiskana v „narodni tiskarni“ in se dobiva pri Friedrich Leyrerju, knigožrcu v Mariboru.

Razne stvari.

(Zbor vinorejcev v Mariboru) vršil se je v saboto 5. t. m. Več o njem prihodnjic.

(Društvo za nabavljenje kmetijskih strojev v Ljutomeru) si je priskrbelo stroj za snaženje zrnja. Ta stroj izsnaži ves drač, prebere kokol, grahor itd. do slednjega zrna. Kmetovalci, poslužite se ga za snaženje semena! Kdor drač seje, ne more pšenice žeti.

(Okr. založnica v Ljutomeru) darovala je siromaškim pogorelcem na Muti 100 gld.

(Služba ravnatelja) na celjske gimnaziji je razpisana do 26. t. m. Želeti je, de jo dobi pošteni Slovenec, ki bo našo mladež v krščanskem in narodnem duhu vodil, česar smo dozdej pogrešali!

(Novi sodniji). Namesto sedanje se začnete početkom prihodnjega meseca v Mariboru dve okr. sodniji; sodnija na desnem in na levem dravskem bregu. Pri prvi imenovan je za sodnika g. Jan. Wieser; gospodje: Šalamon, Bramberger in Sock so pa prisodniki; pri drugi je imenovan za sodnika g. žl. Schrei, dosedaj namestnik državnega pravnika v Celji; prisodniki so gg. Novotny, Peharec, Karničnik, dr. žl. Pflügl. — Uradovalo se bode v sedanji uradnici

(Grozovito zločinstvo.) V Dramljah je dne 6. t. m. o pol 7. uri na večer 28letni pobalin Bal. Goleš pošteno in pridno kmečko hčer, Marj. Vodušekovo, na potu iz cerkve domu napadel in zaklal. Brat ji priskoči na pomoč, ali tudi on le po pripomoči drugega fanta smrti odleti. Pokojna Marjeta je gospodinila svojega očeta Boštjana in brž ko ne je svojo dekliško poštenost s krvjo plačala in pred Bogom mučenica postala.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru	V Ptuju	V Celju	V Varaž- dinu
Pšenice vagan	fl. 5 20	fl. 4 80	fl. 5 20	fl. 4 90
Rži	4 10	3 70	4 —	3 20
Ječmena	3 70	3 10	3 60	2 70
Ovsa	2 40	1 80	2 40	1 70
Turšice (koruze) vagan	5 20	4 80	5 —	4 90
Ajde	4 20	3 60	5 —	4 —
Prosa	— —	— —	4 —	— —
Krompirja	1 —	1 50	2 —	1 80
Sena cent	1 80	1 70	1 20	1 40
Slame (v šopkih)	1 40	1 20	— 80	1 30
„ za steljo	— 80	— 80	— 80	— 90
Govedine funt	— 28	— 28	— 28	— 22
Telotine	— 30	— 30	— 28	— 22
Svinjetine	— 32	— 30	— 46	— 34
Slanine	— 40	— 38	— 46	— 28

Loterijne številke:

V Gradcu 5. septemb. 1874: 63 60 89 4 35.

Prihodnje srečkanje: 19. septembra.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	71	57
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	164	—
Ažijo srebra	104	10
„ zlatá	5	30

5—8

Karl Hesse,

pasarski mojster v Mariboru

Viktrinhofgasse šte. 28.

priporoča se

p. n. občinstvu in posebno častitej duhovščini za vsakoršna dela, spadajoča v nja umetnijo, ter zagotavlja, da hoče pošteno in ceno postreči vsakemu.

Steklene plošče.

Prosto in zbrušeno steklo.

Spodobno naznanjam, da sem nekdanjo, slavno znano Vivatovo stekleno zalogo v koroški ulici šte. 212 prevzel ter jo imam za na prejšnjo pod firmo:

„Zaloga steklarnice pri M. Rastu, poprej B. Vivatu.“

Po založniških cenah

priporočam svojo zalogo pripravega in brušenega stekla, steklenih plošč, prav po ceni: posode belopristene in porcelanaste, srečnatih in zlatih okvirov, svetilnic, nagizdnega blaga itd.

Zagotavljam vsem urno in pošteno postrežbo priporočam se s spoštovanjem

Gustav Klein.

Posoda belopristena in porcelanasta.

Srečnati in zlati okvirji.

Opravična pisarnica, Agenturs-Comptoir,

na velikem trgu št. 80 v Mariboru.

Hauptplatz Nr. 80 in Marburg.

Zavarovanja:

I. Za življenje v raznoterih primerah in po prav nizkih premijah:

- 1) pri najstarejem nemškem zavarovalnem društvu v Ljubku, ki ima nad 8 milijonov gld. rezervnega fonda;
- 2) pri zavarovalnem društvu v Pešti, ki ima 3 milijone ustanovnine.

II. Proti škodi po ognji pri hišah, gospodarskih poslopih, založnicah blagā, pohištvu, živini, prideljkih na polju in travnikih, fabrikah in vsakovrstnih strojih:

- 1) pri ljubčeki zavarovalnici s sedežem na Dunaju,
- 2) pri peštanski zavarovalnici.

III. Družba v podporo bolnikom in za pogreb pod varstvom „sv. angela variha“ v Gradci, ki je pridobila v kratkem času svojega obstanka nad 1000 društvenikov. Zavarovanja razpadajo v 4 razrede, pri katerih se plačuje in dobiva:

I. mesečna plača 36 kr., tedenska podpora 3 gld.				
II. „ „ 56 „ „ „ 5 „				
III. „ „ 76 „ „ „ 7 „				
IV. „ „ 96 „ „ „ 9 „				

Pogrebne svote dobiva vsak društvenik ne glede na to, v kateri vrsti da je, 25 gld. — Sprejemajo se le zdravi ljudje v starosti 16—56 let proti sprejemnini od 1 goldinarja.

Trgovina s posestvi.

Pozveda se tukaj, ter dobiva, kdor želi, popisov mnogovrstnih stvari za prodajo: grajščin, mestnih in kmetijskih posestev, vinogradov in kmetij, tudi izvestja o zamenj posestev se rado voljno podajajo.

Uradno potrjena

pisarnica za delavske, službine in selitvene zadeve

se priporoča vsem p. n. obrtnikom, kakor tudi onim, ki dela in službe iščejo, naj si bodo možkega ali ženskega spōla; vsakemu se bode urno in pošteno postreglo. Opominja se pa, da se le zvesti in pridni pōsli zapisujejo in priporočujejo.

Naročila z mesta in od zunaj se po zahtevanju urno izvršujejo.

Za obilna naročenja priporoča svojo opravilno pisarnico s spoštovanjem

Anton Hojnik.

Verficherungen:

I. Auf das Leben in verschiedenen Kombinationen zu den billigsten Prämien:

- 1) Bei der ältesten deutschen Versicherungsgesellschaft in Lübeck, welche über 8 Millionen Gulden Reservefond nachweist. — Subdirektion in Wien.
- 2) Bei der Pester Versicherungsgesellschaft mit 3 Millionen Grundkapital.

II. Gegen Feuerschäden an Wohn- und Wirtschaftsgebäuden, Waarenlagern, Einrichtungstücken, Viehstand, Feld- und Wiesenfrüchten, sowie Fabriken und Maschinen aller Art:

- 1) Bei der Lübecker Feuerversicherungsgesellschaft mit Domizil in Wien.
- 2) Bei der Pester Feuerversicherungsgesellschaft.

III. Krankenunterstützungs- u. Leichenverein „zum heil. Schutzengel“ in Graz, welcher in der kurzen Zeit über 1000 wirkliche Mitglieder zählt, zerfällt in vier Klassen, wovon die:

I. monatliche Auflage 36 fr., wöchentliche Unterst. 3 fl.				
II. „ „ 56 „ „ „ 5 „				
III. „ „ 76 „ „ „ 7 „				
IV. „ „ 96 „ „ „ 9 „				

Leichenkostenbeitrag erhält jedes Mitglied ohne Unterschied der Klasse 25 fl. — Aufgenommen werden nur gesunde Personen im Alter von 16 bis 56 Jahren gegen Erlag von 1 Gulden Aufnahmegebühr.

Realitäten Verkehr.

Auskünfte, nach Wunsch auch Beschreibungen über verschiedene verkäufliche Objekte, als: Güter, Stadt- und Landhäuser, Weingärten und Landrealitäten, dann über deren Tausch werden bereitwilligst erteilt.

Das konzessionirte

Arbeits-, Dienst- u. Wohnungsvermittlungs-Comptoir

wird allen P. T. Industriellen und Arbeitgebern jeder Art, sowie Arbeit- und Dienstsuchenden aller Kategorien männlichen und weiblichen Geschlechts mit der Versicherung prompter und solider Bedienung mit dem Beifügen bestens empfohlen, daß nur bewährte brave Dienstboten in Vorzug genommen und empfohlen werden.

Commissionen für hier und auswärts werden nach Wunsch prompt besorgt. —

Zu recht zahlreichen Aufträgen empfiehlt sich hochachtungsvoll das Agenturs-Comptoir des

Anton Soinigg.